

R. DECLERCQ & J. RONDAS
«9 februari 1946. Lucrèce Vanbillemont
terechtgesteld in Brugge»
Kortrijk, Uitgeverij Groeninghe, 2001.

In dit boek trachten de auteurs, “omwille van de waarheid en de ware toedracht van de gebeurtenissen” (p. 121), het “tragische lot” van één van de weinige geëxecuteerde vrouwelijke collaborateurs te ‘reconstrueren’. De twintigjarige Lucrèce Vanbillemont uit Veurne, verloofde van ‘Staftje van de *Gestapo*’, werd beschuldigd van meervoudige verklikking, en door de Brugse Krijgsraad ter dood veroordeeld.

De toon van het boek wordt vrijwel onmiddellijk gezet door al in de eerste alinea’s te refereren naar ‘die andere’ terechtgestelde West-Vlaamse, Irma Laplasse. De commotie rond het dossier Laplasse zorgde vijftig jaar na datum voor een herziening van haar proces (waarbij de doodstraf werd omgezet in levenslange hechtenis). Als de auteurs bijgevolg m.b.t. Vanbillemont gewag maken van “ongeveer hetzelfde scenario in de rechtspleging met tegenstrijdige elementen en onnauwkeurige getuigenverklaringen” (p. 13) weet de lezer wel hoe laat het is. Het boek wordt trouwens afgesloten met een citaat uit een

in november 1944 ingediend wetsvoorstel voor amnestie.

Declercq en Rondas brengen hun verhaal aan de hand van pittoreske beschrijvingen en met zin voor dramatiek, maar helaas zonder wetenschappelijke fundering. De ‘repressie’ wordt niet in haar context geplaatst (hoewel een aantal basiswerken wel degelijk figureren in de bibliografie), bronvermeldingen zijn eerder schaars en van een desnoods rudimentaire probleem- of vraagstelling is nauwelijks sprake. De auteurs beperken zich tot een minutieuze zoektocht naar de ‘ware toedracht van de gebeurtenissen’, naar de ‘feiten’, en verliezen daardoor de maatschappelijke context uit het oog. Het dossier-Vanbillemont had bijvoorbeeld bekeken kunnen worden vanuit genderperspectief (cf. recente benaderingen van het fenomeen van de ‘*femmes tondues*’ in Frankrijk – zoals de sociale voorstelling dat een vrouw geen eigen ‘ideologische’ identiteit heeft maar die van haar mannelijke partner ‘overneemt’, criminologisch genderonderzoek,...). Kortom, een gemiste kans om Lucrèce’s verhaal in een ruimer perspectief te plaatsen en de ‘verborgen geschiedenis’ van de bestraffing van vrouwelijke collaboratie te exploreren.

Een mogelijke merite van dit boek is dat de integrale publicatie van archiefstukken misschien de gezonde nieuwsgierigheid van een aantal vorsers (*in spe*) wekt. Een wetenschappelijke meerwaarde is er helaas niet.

Séverine Jans